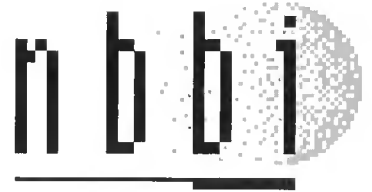

Nog-1993

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

(060.575)067.23:02

Nog - 1993

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

JAARVERSLAG 1993

Den Haag, maart 1994

INHOUDSOPGAVE

	<u>pag.</u>
1. Inleiding	3
2. Raad van Toezicht en bureau	4
3. Presentatie en samenwerking	5
4. Financiering van het NBBI	6
5. Activiteiten	7
6. Jaarrekening 1993	33
Samenstelling Raad van Toezicht NBBI	44
Samenstelling NBBI-bureau	45
Publikaties	46
Lijst van afkortingen	48

1. INLEIDING

Het NBBI heeft zich in 1993 verder bedrijfsmatig ontwikkeld. De budgettaire taakstelling eigen middelen te genereren werd ruimschoots gehaald. In vervolg op de ontwikkelingen van 1992 werden nieuwe statuten opgesteld, ontwikkelde het bureau nieuwe bedrijfspresentatie en organiseerde verschillende activiteiten waarbij het NBBI zich in nieuwe stijl kon presenteren. De werkzaamheden voor de Europese Commissie zijn aanzienlijk toegenomen, en hebben in goede samenwerking met het ministerie van Economische Zaken tot verschillende op het Nederlandse bedrijfsleven gerichte acties geleid. Het structurele deel van de financiering van het bureau vroeg ook in 1993 bijzondere aandacht. Verschillende departementen gaven het NBBI separate opdrachten voor onderzoeken, en ook "in de markt" heeft het bureau opdrachten weten te verwerven.

2. RAAD VAN TOEZICHT EN BUREAU

Op 18 maart 1993 zijn de nieuwe statuten van het NBBI in werking getreden. De statuten voorzien in een statutair bestuurlijke taak voor de directeur en de instelling van een Raad van Toezicht van zeven leden. Aangezien onder de oude statuten een bestuur fungeerde van vijf leden waren twee plaatsen in de nieuwe Raad van Toezicht vacant. Het NBBI is bijzonder verheugd dat drs. J.C. Blankert, voorzitter van het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond, en dr. S.J. Noorda, lid van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, bereid zijn gevonden toe te treden tot de Raad van Toezicht van het NBBI. De organisatie versterkt met deze benoemingen zijn banden met zowel de bedrijfs- als de wetenschappelijke wereld, twee sectoren die voor de werkzaamheden van het bureau van groot belang zijn.

Het bureau is in 1993 versterkt met een medewerker, de heer M.F. Lindemans, die zich in het bijzonder bezighoudt met netwerkonderhoud, documentatie en ondersteuning van de planning van de activiteiten. Tevens werd aangesteld, ter vervanging van mevrouw B. Tielkemeijer die wegens verhuizing het NBBI verliet, mevrouw H. Koolschijn, als secretaresse.

Ir. J. Diekmann heeft het NBBI verlaten, en ook de functie van de bibliothecaris de heer Leys is in de loop van 1993 vervallen. Dat laatste hangt samen met de reorganisatie van de interne informatievoorziening binnen het NBBI. In de loop van vele jaren had het NBBI, en daarvoor NIDER en NOBIN, een eigen vakcollectie opgebouwd, waarin veel informatie over de geschiedenis van de informatieverzorging in Nederland was opgenomen. Deze vakcollectie was ook bedoeld voor extern gebruik. Het NBBI is echter zelf geen bibliotheek en in de informatiebehoefte voor eigen gebruik werd in toevallige mate voorzien door raadpleging van externe databestanden. Het in stand houden en beheren van een collectie die voor interne behoefte nauwelijks benodigd was begon derhalve een oneigenlijke taak van het bureau te worden, te meer daar vlakbij het NBBI verschillende andere vakcollecties goed raadpleegbaar zijn. In overleg is daarom besloten tot een meer efficiënte opzet: dat deel van de NBBI-collectie dat voor het bureau zelf niet van direct belang is is in bruikleen gegeven aan de KB, ter aanvulling op diens vakcollectie. Het NBBI behoudt uiteraard een eigen handbibliotheek ten behoeve van eigen werkzaamheden.

Een minder plezierig maar onvermijdelijk gevolg van deze maatregel was dat de functie van bibliothecaris is komen te vervallen.

3. PRESENTATIE EN SAMENWERKING

In 1993 heeft het NBBI voor het eerst een brochure "NBBI-Activiteiten 1993/94" uitgebracht. Voorgaande jaren bracht het NBBI telkens een jaarverslag en een apart activiteitenplan uit, maar de beschrijvingen en verslagen daarin overlaptten en deden geen recht aan de samenhang van de verschillende activiteiten. Bovendien kwam met de nieuwe bedrijfspresentatie het NBBI tegemoet aan de wensen van velen in de directe omgeving van het NBBI; wensen die tot uitdrukking kwamen in een lijvig imago-onderzoek dat het bureau in 1993 heeft laten verrichten. De resultaten van het imago-onderzoek waren voor het NBBI bijzonder bemoedigend. De pogingen tot duidelijker presentatie en positiebepaling bleken niet onopgemerkt gebleven te zijn, en hoewel aan de profilering van het bureau voortdurend aandacht besteed moet worden, kwam bij de geïnterviewden als overheersend beeld van het NBBI dat van de deskundigheid en inzetbaarheid naar voren.

De reacties op de brochure "NBBI-Activiteiten 1993/94" waren positief en spontaan, en het bureau zal dan ook in de loop van 1994 een vervolgbrochure uitbrengen. Ook is in 1993 een volledige engelstalige set bureaupresentatie gemaakt; daar was met het oog op de toenemende internationale samenwerking behoefte aan ontstaan.

Het NBBI werkt graag samen met andere partijen. Voor een belangrijk deel komt dat tot uiting in de beschrijvingen van de individuele projecten in dit jaarverslag. Andere samenwerkingen en bijdragen daaraan die vermeld moeten worden zijn de deelname in de klankbordgroep Linguistic and Research Engineering (LRE-programma van de EC), de door het NBBI bijeengebrachte klankbordgroep IMPACT, deelname aan de begeleidingscommissie van het EZ-onderzoek naar informatiezoekgedrag van ondernemers in het MKB, en deelname in het samenwerkingsverband ATLAS, waarvoor het NBBI in 1993 ook het secretariaat voerde. Ook samenwerking met marktpartijen was in 1993 belangrijk voor het NBBI. Met Deloitte & Touche werd samenwerking aangegaan (en in 1994 in een overeenkomst vastgelegd) op het gebied van doorlichting van bedrijfsvoering van wetenschappelijke bibliotheken; met adviesbureau van de Bunt ging het NBBI een samenwerkings en -licentieovereenkomst aan op het gebied van doorlichting van databases, en met verschillende grote bureaus heeft het NBBI gemeenschappelijk ingeschreven op internationale tenders. Tenslotte is het NBBI betrokken bij een UNESCO-initiatief voor een conferentie en een serie pilot-projecten op het gebied van informatica en informatiekunde in Zuidelijk Afrika, en bij een initiatief van de Raad van Europa te zamen met de Europese Commissie ten behoeve van de bibliotheekwereld in Centraal- en Oosteuropa.

4. FINANCIERING VAN HET NBBI

De grootste uitdaging voor het NBBI in 1993, en daarmee de grootste onzekerheid, was het ontwikkelen van acquisitiewerkzaamheden, en uiteraard de acquisitie zelf. Budgettair gezien is een en ander vlekkeloos verlopen; het ontwikkelen van beleid rond acquisitie zal echter ook in 1994 een belangrijk punt op de agenda van het NBBI blijven. Daarbij speelt een rol dat de procedures rond de activiteitenfinanciering door de overheid in 1993 traag zijn verlopen. De afspraken tussen overheid en NBBI over de basisfinanciering blijven onverminderd van kracht, en daarmee ook de naar verhouding steeds zelfstandiger koers van het NBBI. Een koers waarbij het NBBI zich voortdurend verder toelegt op het verwerven van opdrachten, en waarbij deskundigheid en onafhankelijkheid hoog in het vaandel blijven staan.

5. ACTIVITEITEN

ADVISERENDE TAKEN

1. Multimedia Call

Het NBBI heeft begin 1993 een 'Multimedia Call for Ideas and Partners' gelanceerd. Het is een aanvulling op de reeds bestaande samenwerkingsvormen van het NBBI waarbij projectactiviteiten veelal op basis van bilaterale contacten tot stand komen. Deze eerste Call had betrekking op de toepassing van multimedia in de informatieverzorging voor beroep en bedrijf.

Het NBBI heeft organisaties uit o.a. de marktsector, de onderwijssector en de bibliotheekwereld uitgenodigd om medio 1993 projectvoorstellen en -ideeën in te dienen. De Call heeft 43 projectvoorstellen opgeleverd met een totaal projectvolume van f 8.700.000,-. Het merendeel van de voorstellen is gericht op het bedrijfsleven en op de onderwijs- en onderzoeksector.

Er zijn vier projecten geselecteerd uit verschillende categorieën.

1. Onderzoeksproject "Orderingsstructuren van instructieve multimedia"

Dit is een onderzoeksproject van TriMM (Training Interactieve Multimedia) en de Vakgroep Instrumentatietechnologie, faculteit Toegepaste onderwijskunde, Universiteit Twente. Het doel van het project is het opstellen van concrete ontwerp-richtlijnen om kennis te structureren voor multimediaal gebruik. Eind april 1994 zullen de resultaten beschikbaar komen.

2. Onderzoeksproject "Kwaliteitsmanagement"

Dit onderzoeksproject wordt uitgevoerd door het Instituut voor het Midden en Kleinbedrijf Nederland (IMK). Het IMK zoekt uit op welke wijze een multimediale aanpak een bijdrage kan leveren om, voor de ondernemers in het MKB, van kwaliteitsmanagement een meer absoluut en concreet begrip te maken, door de ondernemers spelenderwijs kennis en vaardigheden te laten opdoen met kwaliteitsmanagement. Begin 1994 is dit onderzoek afgerond.

3. Demonstratieproject: "Replication of Rare and Historical Books on PhotoCD"

De Stichting Expertisecentrum voor Taxonomische Identificaties en het Instituut voor Taxonomische Zoölogie van de Universiteit Amsterdam werken samen in dit project. De uitvoerders richten zich op het testen van snelle en goedkope procedures om middels de PhotoCD-technologie informatie (met name plaatwerken) uit zeldzame en historische werken te preserven, en tevens breder toegankelijk te maken. De te ontwikkelen software, procedures en enkele demonstratie CD's met 18e eeuwse plaatwerken van de Plantagebibliotheek komen eind september 1994 beschikbaar.

4. Demonstratie/proefproject "Branche-informatie systeem BNO/kio-branche"

Dit demonstratie/proefproject wordt uitgevoerd door de bureau's DC₃, industrial & interaction design en Premsela Vonk. Doel van het project is de ontwikkeling en demonstratie van een prototype van een interactief elektronisch branche-informatiesysteem op het gebied van industriële vormgeving, grafische vormgeving en interaction design. Eind 1994 wordt het project afgerond.

[Contactpersonen: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen, drs. L.J. Pennings]

2. Kwaliteitszorg in de informatieverzorging

Het NBBI is al in 1992 gestart met een programma 'Kwaliteitszorg in de informatieverzorging'. In 1993 zijn drie activiteiten binnen dit programma uitgevoerd:

- het geven van voorlichting over kwaliteitszorg;
- het opzetten van pilot-projecten kwaliteitszorg;
- het ontwikkelen van instrumenten ter ondersteuning van kwaliteitsprojecten.
- het opbouwen van internationale contacten op het terrein van kwaliteitszorg.

Voorlichting

Rapport

De eerste stap in het kwaliteitsprogramma van het NBBI bestond uit een verkennend onderzoek, dat tot stand gekomen is door desk-research en gesprekken met deskundigen. Het onderzoek heeft geleid tot de publikatie van een rapport "Kwaliteitszorg in informatiesector". Van dit rapport zijn inmiddels vele exemplaren verkocht.

Daarnaast maakten twee artikelen van het NBBI over kwaliteitszorg in de informatiesector in 'Document Management' en 'Open' deel uit van de voorlichtingactiviteiten.

Congres

Het NBBI-congres "Kwaliteitszorg in informatiedienstverlening" heeft een duidelijke voorlichtende functie gehad. Op 1 en 2 december 1993 heeft dit congres plaatsgevonden. Circa 150 deelnemers hebben in twee dagen kennis gemaakt met het thema kwaliteitszorg in de informatiesector en zich bezig gehouden met de praktische invulling daarvan. Met name de concrete voorbeelden van kwaliteitsprogramma's in universitaire, openbare en speciale bibliotheken en commerciële informatiediensten, werden zeer gewaardeerd. Uit de evaluatie blijkt dat de ideeën van de verschillende sprekers voor de meeste deelnemers goed toepasbaar zijn bij de opzet van een kwaliteitsproject in de eigen organisatie.

Op 2 december werd een workshopdag gehouden, waarbij in vijf verschillende workshops afzonderlijke thema's centraal stonden. Met veel enthousiasme werden door de deelnemers in deze workshops de verschillende thema's nader uitgewerkt. De teksten van lezingen en de resultaten van workshops worden gebundeld in een congresboek, dat begin 1994 uitkomt.

Pilotprojecten

BTUD

Het NBBI is in september 1993 gestart met een kwaliteitsproject bij de Bibliotheek van de Technische Universiteit Delft (BTUD). Samen met het NBBI streeft de BTUD naar optimalisatie van de dienstverlening aan klanten. Het NBBI fungeert in dit project als management-adviseur en als begeleider bij het uitwerken van een kwaliteitsproject-specificatie. Ook verzorgt het NBBI voor medewerkers van de BTUD een training waarin de beginselen en knelpunten van kwaliteitsmanagement worden uitgelegd.

NBBI

In augustus 1993 is het NBBI van start gegaan met een kwaliteitsproject binnen de eigen organisatie. Het NBBI ontwikkelt een kwaliteitshandboek, waarin de belangrijkste werkprocessen stap voor stap beschreven worden. Eén van die processen is het organiseren van congressen. Door het beschrijven van procedures wordt duidelijk op welke momenten feedback en evaluatie van klanten en toeleveranciers noodzakelijk is.

Ontwikkelen van kwaliteitsinstrumenten

Tijdens het verkennend onderzoek en de pilotprojecten, doet het NBBI veel kennis en ervaring op voor de ontwikkeling van kwaliteitsinstrumenten. Hierbij kan men denken aan een doorlichtingsinstrument voor databanken, een checklist met resultaat-indicatoren, een handleiding voor beschrijven van procedures of een bedrijfsvoeringsmodel voor bibliotheken. De kwaliteitsinstrumenten die het NBBI ontwikkelt kunnen binnen verschillende organisaties worden toegepast. Met de ontwikkeling van kwaliteitsinstrumenten zal het NBBI zich ook in 1994 bezighouden.

(Inter-)nationale contacten

Het NBBI heeft op kwaliteitszorg-terrein nationale en internationale contacten gelegd. Internationale erkenning voor haar kwaliteitsprogramma heeft het NBBI begin mei 1993 verworven. Toen is het NBBI aangewezen als National Quality Focal Point voor Nederland, benoemd tijdens de tweede vergadering van de Quality Issues Group van de FID die in Garmisch-Partenkirchen plaatsvond. Het is de bedoeling dat een netwerk van Quality Focal Points gegevens en informatie gaat verzamelen en ideeën gaat uitwisselen. Daarnaast zijn er reeds twee samenwerkingsprojecten van start gegaan. Het NBBI zal als één van de Quality Focal Points actief aan het internationale netwerk bijdragen.

Daarnaast heeft het NBBI in 1993 contacten gelegd met belangrijke instellingen op dit terrein als het Nederlands Normalisatie Instituut, de Kwaliteitsdienst Nederland, de Raad voor Certificatie, Eusidic en GAVEL.

[Contactpersonen: drs. L.J. Pennings en mevrouw drs. A.H.C. Kramp]

3. Bedrijfsvoeringsmodel voor wetenschappelijke bibliotheken

Technologische, sociale en politieke ontwikkelingen veroorzaken wezenlijke veranderingen in het kennisoverdrachtsproces.

Tot voor kort was de bibliotheek een vanzelfsprekend gegeven in samenhang met het begrip vrije toegang tot kennis. Thans staat het budget van bibliotheken onder toenemende druk: er moet meer gedaan worden met minder middelen.

Beheersing van de groei van de collecties dient hand in hand te gaan met goede dienstverlening aan de gebruiker - een steeds veeleisender gebruiker.

Daarom verdient het aanbeveling dat aan management-technieken en financieel beheer in de wetenschappelijke bibliotheek (meer) aandacht wordt besteed. Alleen zo is het mogelijk het aanbod te laten aansluiten bij de vraag.

Het ontwikkelen van een bedrijfseconomisch onderbouwd bedrijfsvoeringsmodel vormt de tweede stap van het project "Bedrijfsvoering Wetenschappelijke Bibliotheken". Een bedrijfsvoeringsmodel is een hulpmiddel bij het sturen en besturen van de organisatie door het management, op een zodanige wijze dat het management de bedrijfsvoering kan afstemmen op het bereiken van geformuleerde doelstellingen.

Voor de realisatie van doelstellingen worden aan de organisatie middelen beschikbaar gesteld (input). Middelen die maar één keer kunnen worden uitgegeven. In de organisatie vindt een omzettingsproces plaats van de ingezette middelen (throughput). Met de produkten en diensten die uit het omzettingsproces resulteren (output) moeten de geformuleerde doelstellingen worden gerealiseerd. Het management moet daarom inzicht hebben in de input, throughput en output en hun onderlinge relaties, en daarmee in het economisch resultaat. Met het ontwikkelde bedrijfsvoeringsmodel kan het economisch resultaat worden bewaakt.

Het ontwikkelde bedrijfsvoeringsmodel is kort samengevat als volgt opgebouwd: de kosten worden gecategoriseerd naar identificeerbare en beheersbare componenten van bibliotheekprocessen. Dit vindt in eerste instantie plaats naar kostensoorten. Een kostensoort is een groep kosten die een gelijksoortig karakter hebben voor wat betreft herkomst, temporisering, lokalisering en beïnvloedbaarheid. Vervolgens vindt categorisering plaats naar verantwoordelijkheidsplaatsen. Een verantwoordelijkheidsplaats - vaak ook kostenplaats genoemd - is een reëel of fictief bedrijfsonderdeel waar de produktieprocessen plaatsvinden. Tenslotte vindt categorisering plaats naar dragers. Bij een drager worden de kosten gerelateerd aan de produkten en/of diensten. Om het bibliotheekproces te kunnen optimaliseren zijn meet- en sturingsinstrumenten nodig ten aanzien van de kostensoorten, de verantwoordelijkheidsplaatsen en de dragers. In het bedrijfsvoeringsmodel komt dit tot uitdrukking in verschillende informatie-overzichten.

Het NBBI heeft - in samenwerking met Deloitte & Touche/groep Overheid - een model ontwikkeld voor de bedrijfsvoering in wetenschappelijke bibliotheken. Bij de Technische Universiteit Twente is dit model als eerste in praktijk gebracht. De andere wetenschappelijke bibliotheken zijn voortdurend op de hoogte gehouden van deze ontwikkeling. Het NBBI kan dit model ook op maat toepassen in andere grote bibliotheken.
[Contactpersoon: A. van Geest]

4. Doorlichting van databanken

Begin tachtiger jaren waren de toekomstverwachtingen voor databanken hoog gespannen. Nu, tien jaar later, kan geconstateerd worden dat de ontwikkelingen veel minder voorspoedig zijn verlopen dan verwacht. Het gebruik van databanken blijft achter bij de hooggespannen verwachtingen van destijds.

Bovendien blijkt dat een groot deel van de databanken niet rendabel geëxploiteerd wordt.

In de praktijk blijken gebruikerswensen vooraf moeilijk te inventariseren, omdat er weinig bruikbare kengetallen zijn om de exploitatie goed te kunnen beoordelen. Database-producten zijn jong en de markt is om die reden nog niet stabiel.

Veel databankproducenten hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan en duur leergeld betaald. Daarbij worden de succes- en faalfactoren van databanken langzamerhand duidelijk. Tegelijkertijd kan men constateren dat deze do's en don'ts bij de meeste databankproducenten onvoldoende of helemaal niet bekend zijn. Daarvoor zijn redenen aan te geven. Op de eerste plaats werden deze do's en don'ts door niemand op een overzichtelijke wijze aangereikt. Op de tweede plaats, en nog belangrijker, zijn deze do's en don'ts meestal kwalitatief en beschrijvend en zelden objectief en redelijk kwantificeerbaar.

Het NBBI heeft hiervoor een Diagnose-instrument voor Databanken ontwikkeld. NBBI-medewerkers lichten met behulp van dit instrument plannen of exploitatie van een databank door. Dat kan zowel voor online als voor offline databases, zoals CD-ROM's. De doorlichting bestaat uit twee of drie intensieve gesprekken. Daarbij worden aan de hand van verschillende check-lijsten kwalitatieve en kwantitatieve gegevens verzameld over soort informatie, doelgroepen, positie in de informatieketen, de eventuele samenwerking met andere organisaties en de technische specificaties.

De gegevens worden geanalyseerd en daarna vergeleken met elders opgedane ervaringen. Het resultaat is een gepersonifieerde rapportage waarin aanbevelingen worden gedaan om de exploitatiemogelijkheden te verbeteren.

[Contactpersoon: A. van Geest]

5. Gemeenschappelijke aanschaf CD-ROM's: de Patrologia Latina Database

Op initiatief van het NBBI zijn afspraken gemaakt met de Britse uitgever Chadwyck-Healey over een belangrijke CD-ROM-productie voor kerkhistorici, de Patrologia Latina Database.

Begin 1992 diende de Katholieke Universiteit Utrecht, te zamen met de Rijksuniversiteit Utrecht een aanvraag in bij NWO voor een aanschafsubsidie van dit standaardwerk op CD-ROM. Overleg met het NBBI leidde er toe dat een nationale licentie kon worden afgesloten, waardoor Nederlandse universiteiten en andere potentiële gebruikers tegen een veel lagere prijs de beschikking kunnen krijgen over de Patrologia Latina Database. De reductie op de aanschafprijs bedroeg meer dan 85%.

Steeds vaker komen belangrijke standaardwerken en grote verzamelingen op CD-ROM beschikbaar. De ontwikkeling van deze producten is voor de uitgever bijzonder kapitaalintensief. Daarom zijn de aanschafprijzen van dergelijke CD-ROM's in veel gevallen zeer hoog. Het NBBI rekent het tot haar taak een zo doelmatig mogelijk aanschafbeleid ten behoeve van de universiteiten te bevorderen. Andere initiatieven op dit terrein zijn in voorbereiding.

[Contactpersoon: A. van Geest]

PROJECTEN IN DE PROFITSECTOR

1. Taaltechnologie

NOUN phrases

Dit project beoogt een brug te slaan tussen de resultaten van een eerder afgerond EUROTRA-project, GRAMMAR, en de computationele semantiek. Deze activiteiten hebben tot doel de exploitatiemogelijkheden van de GRAMMAR-resultaten te verhogen. Door een uitloop van de planning kon het project niet in 1993 worden afgerond. De resultaten komen begin 1994 beschikbaar.

Uplift

In vervolg op een van de projecten binnen het EUROTRA-programma is het project UPLIFT (voorheen 'Information Retrieval' genoemd) vormgegeven. Dit project van de Stichting Taaltechnologie heeft tot doel de kwaliteit van information retrieval te verbeteren door toepassing van taalkundige technieken. De verschillende opties voor verbetering worden onderzocht en toegepast in het kader van een bestaand systeem van Philips Natuurkundig Laboratorium. Het verkrijgen van de benodigde subsidie voor dit taaltechnologisch project heeft geruime tijd in beslag genomen. Op 1 december is het project daadwerkelijk van start gegaan met het verder uitwerken van het projectplan en het maken van afspraken met o.a. Philips over de rechten van het text-retrieval systeem dat de basis vormt van het project UPLIFT. Het project zal medio 1996 zijn afgerond.

Taaltechnologie-dag 26 mei 1993

De EC heeft in 1993 in diverse lidstaten seminars laten organiseren om bedrijven, industrie en overheid bewust te maken van de mogelijkheden en kansen die taaltechnologie biedt. Het NBBI heeft zorg gedragen voor het Nederlandse seminar dat op 26 mei 1993 in de Rolzaal werd gehouden. Voor het onderwerp taaltechnologie bleek een grote belangstelling te bestaan: honderdzeventig deelnemers uit de categorieën gebruikers, produktontwikkelaars, R&D-instituten, overheid, media waren aanwezig bij de lezingen en op de informatiemarkt.

Dertien vooraanstaande sprekers hebben in hun lezingen de verschillende aspecten van taal en technologie aan laten bod komen.

De voorzitter (dr. P.A.J. Tindemans, O&W) kon na afloop van het seminar concluderen dat uit de lezingen een duidelijk beeld naar voren is gekomen. Het terrein van Taal en Technologie biedt geweldige kansen, maar om de markt daadwerkelijk te activeren moet er met een aantal punten rekening worden gehouden:

- de taaltechnologisch producten/toepassingen die gerealiseerd worden dienen simpel, praktisch en toegesneden op de gebruiker te zijn;
- de gebruiker moet centraal staan;
- naast het realiseren van de praktische toepassingen (korte termijn), dienen ook lange termijn ontwikkelingen gestimuleerd te worden. Essentieel hiervoor is o.a. (fundamenteel) onderzoek.

Tijdens de discussie op het einde van de dag is de behoefte gebleken aan een vervolg op dit geslaagde seminar. Het NBBI is bereid hieraan gehoor te geven en wil een volgend seminar organiseren dat gericht zal zijn op concrete toepassingen en de potentiële gebruikers.
[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

2. Informatiemakelaardij

In hoeverre kunnen informatiemakelaars een bijdrage leveren aan de verbetering van de informatievoorziening aan het midden- en kleinbedrijf? Deze vraag vormt het uitgangspunt van het project 'informatiemakelaardij'. In het kader van dit project heeft het NBBI twee onderzoeken verricht; een inventarisatie van de Nederlandse informatiemakelaardij, in samenwerking met het organisatie adviesbureau K + V, en een studie naar informatiemakelaars in het buitenland.

Uit de resultaten van de onderzoeken blijkt onder andere dat binnen de ruime definitie van informatiemakelaardij vele organisaties actief zijn. Deze zijn moeilijk op te sporen.

Internationale ontwikkelingen op het gebied van de informatiemakelaardij zijn onder andere gericht op het bevorderen en aangaan van samenwerkingsverbanden en het ontwikkelen van een duidelijke beroepsidentiteit. Op Europees niveau is een beroepscode voor informatiemakelaars ontwikkeld. Het NBBI beraadt zich op vertaling naar de Nederlandse situatie op het gebied van de informatiemakelaardij.

Verder blijkt dat informatiemakelaars zelf de kwaliteit van het personeel als belangrijke succesfactor zien. We kunnen concluderen dat, voor een succesvolle beroepsuitoefening, informatiemakelaars beschikken over goed ontwikkelde onderzoeks/informatievaardigheden, expertise in bepaalde vakgebieden of onderwerpen, managementkwaliteiten, marketinginzicht, een ondernemersgeest, goede communicatieve vaardigheden. Verder zijn zij objectief, vasthoudend en betrouwbaar en kunnen zij snel vragen beantwoorden en klanten aan zich binden. Informatiemakelaars hebben echter moeite om aan geschikt personeel te komen.

Naar aanleiding van de onderzoeken blijkt dus dat:

- een overzicht van informatiemakelaars en hun dienstverlening wenselijk is;
- samenwerking tussen informatiemakelaars bevorderd dient te worden;
- er een gebrek is aan relevante opleidingen voor informatiemakelaars.

Een uitgebreid verslag van de onderzoeksresultaten is te vinden in de rapporten: 'Informatiemakelaardij in internationaal perspectief' en 'Eindrapportage Verkennend onderzoek informatiemakelaardij'.

[Contactpersoon: mevrouw drs. A.A. Wiercx en drs. L.J. Pennings]

3. Exportinformatie

Exportinformatie betreft de strategische en operationele informatie die een ondernemer nodig heeft voor het uitoefenen en opbouwen van zijn exportactiviteiten. De ondernemer heeft te maken met (export)markten die onderhevig zijn aan snelle veranderingen. Goede en tijdige informatie is derhalve een must.

In het NBBI-project Exportinformatie is onderzocht op welke wijze de informatievoorziening voor het exporterend bedrijfsleven en hun intermediairs verbeterd kan worden. De Exportbevorderings- en voorlichtingsdienst (EVD) en de AMRO♦ABN-Bank participeren in dit project.

In 1993 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd door Moret Ernst & Young. De vraag was of het haalbaar is een technische en organisatorische infrastructuur te realiseren waarmee de informatievoorziening aan de intermediairs van het Nederlandse, exporterende MKB wordt verbeterd. Uit het onderzoek bleek dat het idee voor verbetering wordt ondersteund maar dat een integrale infrastructuur (op dit moment) niet te verwezenlijken is. Wel zou samenwerking tussen bepaalde organisaties op onderdelen snelle en treffende verbeteringen tot gevolg kunnen hebben. Bijvoorbeeld bij het samenstellen van landenoverzichten.

De voorgestelde gefaseerde aanpak (op onderdelen) bood de stuurgroep van het project niet voldoende basis om de volgende fase van het project in te gaan. Een samenvatting van het rapport zal begin 1994 worden verspreid.

[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen en F.J. Andriessen MBA]

4. Marktonderzoek CD-ROM Transport-research informatie i.o.v. OESO

Het afgelopen jaar heeft het NBBI contact gelegd met de OESO, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

Reeds jaren werkt een aantal onderzoeksinstituten uit verschillende OESO-landen samen in dit onderzoeksprogramma op het gebied van wegen, transport, en transportveiligheid.

Eén van de activiteiten van de samenwerkende instituten is de IRRD, International Road Research Documentation. De betrokken onderzoeksinstituten verzamelen en ontsluiten researchdocumentatie op dit vakgebied en brengen dat samen in de IRRD-databank. De Nederlandse partner in dit OESO-verband is de SWOV, Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid te Leidschendam.

Er waren vergevorderde plannen om naast de online-IRRD-databank ook een CD-ROM uit te brengen, die behalve de informatie van de IRRD-databank, ook die van twee andere, aan het vakgebied verwante databanken zal gaan bevatten.

De verwachting is dat met het aanbieden van meertalige, bibliografische researchinformatie op CD-ROM een bredere groep van gebruikers zal kunnen worden bereikt.

Het NBBI heeft opdracht gekregen voor het uitvoeren van een internationaal marketing onderzoek. Het betrof een analyse van de afzetkansen en de gebruikersbehoeften ter bepaling van de haalbaarheid van een CD-ROM met bibliografische researchinformatie op het gebied van transport. Het onderzoek startte in februari 1993 en werd in het voorjaar afgerond. Daarbij werd nauw samengewerkt met EMR/Jak Boumans. Het NBBI acht op basis van de internationale marketingstudie de verdere ontwikkeling van de CD-ROM met transportinformatie haalbaar.

[Contactpersoon: A. van Geest en F.J. Andriessen MBA]

5. Materialen-informatiepunt

In oktober 1993 is het NBBI gestart met een studie naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een Materialen-informatiepunt in Nederland voor het midden- en kleinbedrijf. Deze studie is een opdracht van de Projectgroep Materialen van het Ministerie van Economische Zaken.

Op dit ogenblik bestaat in Nederland geen centraal informatiepunt waar het MKB terecht kan voor materiaal(technologische) informatie.

Het is echter niet duidelijk of aan zo'n materialen-informatiepunt eigenlijk wel behoefte bestaat, wat de meerwaarde voor het MKB zou zijn en of een dergelijk informatiepunt zonder structurele financiering van de overheid kan bestaan.

De studie richt zich op het in kaart brengen van de behoefte van industriële MKB-bedrijven en ingenieurs-, ontwerp- en technische adviesbureaus aan materiaal(technologische) informatie en de behoefte aan ondersteuning bij het zoeken naar de benodigde informatie. Tevens zullen het aanbod en de aanbieders van informatie over (nieuwe) materialen en be- en verwerkingstechnieken worden geïnventariseerd. Deze gegevens geven inzicht in de functie die een eventueel Materialen-informatiepunt zou kunnen vervullen en de (financiële) haalbaarheid van een dergelijk informatiepunt.

Begin 1994 zal het NBBI advies uitbrengen aan het Ministerie van EZ.
[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

6. IMO-onderzoek elektronische informatiediensten en -produkten voor professionele gebruikers

Vanuit het communautaire actieprogramma voor de ontwikkeling van de Europese informatiemarkt (IMPACT) is het Information Market Observatory (IMO) opgericht. Het IMO heeft als doel ontwikkelingen in de Europese informatiemarkt kwantitatief en kwalitatief in kaart te brengen en te analyseren ten behoeve van strategische beleidsvorming.

Vanuit deze doelstelling wordt o.a. een jaarlijks marktonderzoek naar de elektronische informatiediensten en -produkten voor professionele gebruikers uitgevoerd.

Het NBBI verzorgt het Nederlandse aandeel in de IMO-survey die in Europees verband onder coördinatie van de European Information Industry Association (EIIA) wordt uitgevoerd.

De gecoördineerde survey heeft als doel om de aanbieders-kant van de informatie-industrie te beschrijven. Informatie daarvoor is verzameld bij de aanbieders en distributeurs van informatie, niet bij de gebruikers.

In het onderzoek zijn alleen de diensten en produkten voor professioneel gebruik meegenomen, niet de massacommunicatie- en de consumenten-informatiemarkt.

Het NBBI heeft een samenwerking geïnitieerd met de Nederlandse Vereniging van Informatiedienstenleveranciers (NVI) teneinde de verschillende onderzoeken naar de Nederlandse elektronische informatiemarkt op elkaar af te stemmen en waar mogelijk gezamenlijk uit te voeren.

Dit heeft geresulteerd in een samenwerking tussen NBBI en NVI m.b.t. het internationale IMO-onderzoek en het nationale branche-onderzoek onder aanbieders van elektronische informatiedienstenleveranciers.

In het eerste kwartaal van 1993 werd het Nederlandse aandeel in de IMO-3 survey (betrekking hebbend op het jaar 1991) afgerond, die in opdracht van NBBI/NVI was uitgevoerd door Deloitte & Touche. In augustus 1993 verscheen het Europese rapport over de IMO-3 survey.

Medio 1993 zijn de voorbereidingen getroffen voor de IMO-4 survey, betrekking hebbend op gegevens over 1992. De samenwerking met NVI werd gecontinueerd. Op basis van een gedetailleerd voorstel voor uitvoering van de datacollectie en -analyse (met specifieke aandacht voor de doelgroepsegmentatie) werd Van de Bunt opdracht gegeven het onderzoek te verzorgen. De resultaten worden begin 1994 verwacht.

De werkzaamheden van het NBBI voor de IMO-surveys zijn veelomvattend. Regelmatig vindt overleg plaats met verschillende Europese partners in het onderzoek (Europese Commissie/Information Market Observatory, European Information Industry Association, IMO-partners in andere lidstaten betrokken bij de uitvoering van de nationale IMO-surveys) en met Nederlandse partners (Nederlandse Vereniging van Informatiediensten-leveranciers, onderzoeksbureau's, de informatie-industrie, Ministerie van Economische Zaken en andere ministeries). Dit overleg heeft betrekking op allerlei aspecten van de projectvoering, zoals contract-onderhandelingen, inhoudelijke invulling en vormgeving van het onderzoek, projectmanagement en -verantwoording, rapportage en kennisverspreiding.

Ook in 1993 werd weer ruime aandacht gegeven aan de kennisverspreiding, o.a. door gerichte verspreiding van de projectrapportages, publicaties in de binnen- en buitenlandse pers, lezingen en cursussen.
[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

PROJECTEN IN DE NON-PROFITSECTOR

1. NBBI-Thesaurusseminar

Samenwerking, multi-disciplinaire inbreng en meertaligheid waren de thema's van het NBBI-thesaurusseminar dat op 23 april 1993 in Utrecht is gehouden. In het Polman's Huis verzamelden zich op 23 april acht sprekers, 80 deelnemers en een aantal softwareleveranciers voor de thesaurusmarkt.

Het ochtendprogramma omvatte het thema samenwerking en multidisciplinaire inbreng. De problemen rond dit thema werden door de sprekers aan de hand van hun eigen thesaurus toegelicht. De thesauri van onder andere Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Excerpta Medica (Elsevier Science Publishers) kwamen aan de orde.

In het middagprogramma stond het thema meertaligheid centraal. Aan de hand van twee thesauri - van NV Databank Woerden en van CID-TNO, VROM en CIMI - werden problemen op dit terrein aangekaart. De laatste lezing van het seminar bood de deelnemers enig algemeen inzicht in vertaalproblemen, waarin verschillende 'soorten' equivalentie aan de orde gesteld zijn. Het thesaurusseminar werd afgesloten met drie parallelle discussiegroepen, uitgaande van een aantal stellingen uit de gehouden voordrachten.

Uit de reacties op dit seminar blijkt dat er een grote behoefte is aan thesaurusseminars waarin thematisch een aantal praktische problemen en oplossingen wordt besproken. Met name het thema "de mogelijkheden van een thesaurus in vergelijking met nieuwere technieken" heeft grote belangstelling. Dit thema staat centraal op een vervolgseminar, dat plaats vindt op 15 april 1994.

[Contactpersonen: mw.drs. A.H.C. Kramp en mw.mr. M.J.F. Verstappen]

2. Snelle levering van documenten door wetenschappelijke bibliotheken (RAPDOC)

In 1992 is het project RAPDOC - Snelle Documentlevering gestart. In dit project nemen naast Centrum voor Bibliotheekautomatisering Pica ook 19 Nederlandse bibliotheken deel. In het eerste projectjaar zijn de activiteiten om tot een snelle levering van documenten aan (eind)gebruikers te komen gestart. De Kerncollectie van ca. 6000 tijdschriften is langzaam maar zeker gedefinieerd, de vele duizenden tijdschrifttitels werden op artikelniveau ontsloten en de deelnemende bibliotheken realiseerden een snelle, zij het niet elektronische, levering van kopieën.

In het verslagjaar zijn deze activiteiten verder uitgebouwd. Van circa 7000 tijdschrifttitels zijn de artikelen ontsloten in de Online Contents database. De gegevens daarvoor worden geleverd door Swets & Zeitlinger. Bovendien werd de directe toegang voor eindgebruiker tot de Online Contents database voorbereid. In 1994 zal die worden gerealiseerd. Een groot deel van de inspanning binnen het project was gericht op de ontwikkeling van de Document Delivery Server en het Document Workstation.

In het laatste projectjaar, 1994, zullen de Server en het Workstation worden in gezet voor de laatste fase van RAPDOC: elektronische levering aan de eindgebruikers. In opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen heeft het NBBI het (financieel) beheer van het project op zich genomen.

[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

3. Verbeteren toegankelijkheid museumcollecties (MuseumTerm)

In dit project werken NBBI, het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD), de Rijksdienst voor Beeldende Kunst (RBK) en LCM (in de persoon van de heer A. Stam) sinds 1992 samen om inzicht te verkrijgen in de concrete behoefte bij musea aan trefwoordenlijsten e.d. en de wijze waarop deze lijsten het beste kunnen worden gerealiseerd en ter beschikking kunnen komen van de musea.

In dit kader zijn in 1993 twee onderzoeken uitgevoerd die elkaar aanvulden.

Door het bureau TOPTERM is een literatuuronderzoek- en analyse uitgevoerd naar het ontwikkelen en gebruiken van trefwoordenlijsten e.d. voor een museale omgeving. Uit de literatuur kwam de behoefte aan standaardisatie van de beschrijvingen en aan gemeenschappelijke terminologische producten duidelijk naar voren. TOPTERM heeft bovendien geïnventariseerd welke specifiek op de museale omgeving gerichte lijsten er reeds zijn gepubliceerd, en dus in grotere kring bekend zouden kunnen zijn.

Een tweede onderzoek, een enquête onder alle Nederlandse musea is in opdracht van het NBBI door het bureau Tartessos uitgevoerd. Uit de enquête bleek dat vele musea de komst van een clearinghouse, een centraal punt waar trefwoordenlijsten worden verzameld en toegankelijk worden gemaakt, zullen toejuichen. Er is een grote behoefte aan goede trefwoordenlijsten e.d. om museale objecten te beschrijven.

In de projectgroep MUSEUMTERM is besproken welke taken een clearinghouse zou moeten vervullen en bij welke organisatie(s) dit het beste zou kunnen worden ondergebracht. De afdeling Automatiseringsadviezen van de RKD vervult reeds enige jaren een deel van de rol van een eventueel clearinghouse, zij het niet op zo'n structurele wijze. Het ligt dan ook voor de hand dat binnen de RKD de clearinghouse functies verder vorm zullen krijgen. Gezien het verwachte tijdsbeslag dat dit op de RKD zou leggen, wordt in 1994 externe financiering gezocht voor het opstarten en uitwerken van de activiteiten van het clearinghouse.

[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

4. Beeldbank Sociale Geschiedenis (IISG)

In een periode van meer dan 8 jaar legt het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) zijn audiovisuele collectie -vooral foto's, affiches en karikaturen- digitaal vast en zorgt voor een goede ontsluiting en toegankelijkheid van dit materiaal voor de gebruikers. In 1993 is de zgn. tweede tranche van het project afgesloten en de derde tranche gestart. Tijdens de tweede tranche is de fotocollectie (55.000 foto's) beschreven en gedigitaliseerd. Bijzondere aandacht heeft IISG besteed aan de ontwikkeling van een nieuw systeem van onderwerpsontsluiting, waarin een thesaurus een centrale rol speelt. Al het materiaal van IISG (ook het gedrukte materiaal) zal hiermee ontsloten worden. De activiteiten in de derde tranche zijn gericht op het beschrijven en digitaal vastleggen van 37.000 Nederlandse en buitenlandse affiches. De affiches worden op dezelfde wijze toegankelijk gemaakt als de foto's.

Deze derde tranche zal eind 1994 worden afgesloten. Het project wordt door het NBBI in opdracht van het ministerie van O&W begeleid en beoordeeld.

[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

5. Online Contents KB

Het project Online Contents van de Koninklijke Bibliotheek (KB) is medio 1993 afgerond. In een projectperiode van 2,5 jaar heeft de KB een database opgebouwd met artikelbeschrijvingen van alle tijdschriften uit de leeszaal van de KB. Via het lokale netwerk is de database met de 2000 beschrijvingen toegankelijk voor het publiek van de KB. De activiteiten in 1993 zijn voornamelijk gericht geweest op het realiseren van deze publiekstoegang.

Het Online Contentsproject van de KB kent een duidelijke samenhang met andere projecten waarin het beschikbaarstellen van artikelbeschrijvingen aan gebruikers centraal staat, nl. het Online Contents project van de Katholieke Universiteit Brabant en het RAPDOC-project.

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen heeft het NBBI de projectbegeleiding en het (financiële) beheer op zich genomen.

[Contactpersoon: mevrouw mr. M.J.F. Verstappen]

6. Informatievoorziening in de kinderopvang (NIZW)

Het Informatiecentrum Zorg en Welzijn van het NIZW heeft tot taak de sector Zorg en Welzijn van informatie te voorzien. In de afgelopen periode zijn door het Informatiecentrum verschillende informatieproducten ontwikkeld, of in ontwikkeling genomen. Het NIZW Informatiecentrum is voornemens samenwerkingen aan te gaan met andere landelijke informatieaanbieders om tot een effectieve landelijke informatievoorziening te komen die aansluit op de behoeften van de gebruikers.

Het Informatiepunt Welzijn van het NIZW zal stapsgewijs tot stand komen. Het NBBI heeft assistentie verleend bij opzet en uitvoering van de eerste stappen van dit project. De informatievoorziening voor de kinderopvang is de eerste module die het Informatiecentrum realiseert. Bij het tot stand brengen van het Informatiepunt Kinderopvang (INKI) maakt het NIZW gebruik van de reeds bij het Informatiecentrum beschikbare informatieproducten en ontwikkelde hulpmiddelen, zoals de thesaurus welzijn, gegevensstandaards, e.d. Dit betekent dat een deel van de voor INKI noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden afgerond of in uitvoering zijn. Het NBBI heeft een blauwdruk opgesteld voor de realisatie van het Informatiepunt Kinderopvang. Het NBBI heeft als vanzelfsprekende eerste stap een gebruikersonderzoek uitgevoerd.

[Contactpersoon: A. van Geest]

7. Positioneringsonderzoek Stichting Film en Wetenschap

De Stichting Film en Wetenschap te Amsterdam heeft eind 1993 het NBBI opdracht verleend een onderzoek te verrichten naar het huidige SFW-product en de dienstverlening, en naar de (toekomstige) SFW-klant. Het product en de dienstverlening alsmede het huidige gebruikersprofiel dienen in kaart te worden gebracht. Daarbij heeft SFW de wens uitgesproken dat het NBBI nader onderzoekt hoe de toegankelijkheid van audiovisueel archiefmateriaal ten dienste van onderzoek en wetenschap in Nederland gestalte moet krijgen, en aan welke voorwaarden de betrokken partijen minimaal moeten voldoen om die doelstellingen te realiseren.

Daarbij gaat het meer specifiek om de vraag aan welke condities SFW moet voldoen om te gaan functioneren als het 'gezamenlijke loket voor onderwijs en onderzoek'.

[Contactpersoon: A. van Geest]

8. Audiovisuele media

Eind 1993 heeft het Ministerie van WVC middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van het samenwerkingstraject voor de opbouw van een gemeenschappelijke onderwerpsontsluiting voor de audiovisuele archieven. Begin december 1993 heeft het NBBI de werkgroep bijeengeroepen en zijn de partners hun werkzaamheden begonnen. Medio 1994 zal de werkgroep onderwerpsontsluiting zijn werkzaamheden naar verwachting hebben afgerond. Het NBBI zal de activiteiten van de werkgroep afstemmen met de werkzaamheden van de Stuurgroep Nationaal Audiovisueel Archief.

[Contactpersoon: drs. J. van de Walle]

9. Ontsluiting jurisprudentie-informatie

In opdracht van het Ministerie van Justitie en de Stichting Studiecentrum rechtspleging (SSR) heeft het NBBI een onderzoek uitgevoerd naar de standaardisatie van de ontsluiting van jurisprudentiedocumenten ten behoeve de rechterlijke macht. Teneinde te komen tot een verbeterde informatievoorziening voor de rechterlijke macht, heeft het NBBI eind 1993 een interim-rapport uitgebracht met aanbevelingen over de beschrijvingsstandaards van de databanken die binnen de rechterlijke macht op dit ogenblik bestaan. In het eindrapport zullen aanbevelingen gedaan worden over de wijze waarop informatie tussen de verschillende databanken zal worden uitgewisseld.

[Contactpersoon: drs. J. van de Walle]

10 Historisch-geografische informatiesystemen

Bij de vakgroep alfa-informatica van de Rijksuniversiteit van Groningen is reeds geruime tijd een geografisch informatiesysteem in ontwikkeling waarmee historische gebeurtenissen en veranderingen in een geografische ruimte kunnen worden gevisualiseerd. De vakgroep Alfa-informatica en het NBBI en het Algemeen Rijksarchief zijn in overleg om aan het systeem een ruimere toepassing te geven.

[Contactpersoon: drs. J. van de Walle]

11 Elektronisch Repertorium Vaderlandse Geschiedenis

Het 'Repertorium van boeken en tijdschriftartikelen betreffende de geschiedenis van Nederland' wordt uitgegeven door het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING). Het Repertorium is één van de meest door historici geraadpleegde hulpmiddelen. Het Repertorium wordt vooralsnog alleen in gedrukte vorm uitgegeven.

In opdracht van het ING heeft het NBBI een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van een elektronische uitgave van het Repertorium.

Het onderzoek had tot doel om uit te wijzen of het elektronisch uitgeven van het Repertorium haalbaar en wenselijk was en zo ja, onder welke voorwaarden een digitale versie gerealiseerd zou kunnen worden.

Het onderzoek heeft bestaan uit drie fasen.

De eerste fase had tot doel om te komen tot een kwalitatieve omschrijving van het huidige gedrukte Repertorium, de huidige gebruikers en de organisatie van het huidige aanbod, en de mogelijkheden te verkennen van elektronisch uitgeven. De tweede fase van het onderzoek had tot doel het marktpotentieel van een digitale uitgave van het Repertorium te schatten. De derde fase had tot doel een aanzet te geven voor een praktijkproef.

Het onderzoek heeft geresulteerd in een kwalitatieve beschrijving van de (potentiële) markt voor een digitale uitgave van het Repertorium. Tevens zijn voor de informatie-leverancier belangrijke beslissingsmomenten gedefinieerd die van belang zijn bij het bepalen van de uiteindelijk keuze tussen het on-line danwel off-line uitgeven van het Repertorium. De voorbereiding van een pilot-project hangt af van nadere besluitvorming van ING.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

12 Project Onderzoek Stimulering Alfa-Informatisering (PROSA)

In de afgelopen jaren hebben de Nederlandse alfa-faculiteiten relatief veel geld geïnvesteerd in informatie-technologische voorzieningen. Het gevaar bestaat dat de geavanceerde voorzieningen maar voor een beperkt aantal taken gebruikt worden. Wil de informatisering van de alfa-wetenschappen niet vastlopen in louter aanschaf van apparatuur, dan zal het geavanceerde gebruik van de IT-voorzieningen krachtig gestimuleerd moeten worden.

Om studenten te stimuleren een breed pakket van IT-voorzieningen te benutten worden er op verschillende universiteiten projecten uitgevoerd in samenwerking met SURFnet. Parallel aan deze projecten is het ook van belang om het wetenschappelijk personeel te stimuleren de beschikbare IT-middelen ten volle te benutten. In dit kader heeft het NBBI in samenwerking met de vakgroep alfa-informatisering van de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen het Project Onderzoek Stimulering Alfa-informatisering (PROSA) ontwikkeld.

PROSA heeft tot doel om te komen tot concrete aanbevelingen over de wijze(n) waarop het gebruik van informatietechnologie in het alfa-onderzoek gestimuleerd kan worden. De vraag waarop het project een concreet antwoord wil geven is: op welke wijze kunnen IT-voorzieningen bijdragen aan modern alfa-onderzoek.

Vastgesteld is dat de informatievoorziening op de volgende twee punten wezenlijke verbetering behoeft:

- het vinden en gebruiken van beschikbare informatiekanalen;
- de toegankelijkheid van deze kanalen via een gebruikersvriendelijke interface.

Het project is gestart met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek bestaande uit de volgende drie fasen:

- inventarisatie van technische ontwikkelingen;
- doelgroepanalyse;
- opstellen van een plan van aanpak.

Het onderzoek heeft geresulteerd in het rapport "An information infrastructure for a faculty of Arts - An analysis and a proposal". Van het rapport is ook een elektronische versie beschikbaar in een hypertext-structuur.

Het rapport beschrijft welke soort diensten op het Internet nuttig kunnen zijn voor onderzoekers in de alfa-wetenschappen. Het rapport geeft een overzicht van de technieken die gebruikt worden om toegang te krijgen tot de beschikbare informatieprodukten en -diensten. Tevens worden voorstellen gedaan om de toegang gemakkelijker, effectiever en vriendelijker te maken. Het rapport besluit met een concreet voorstel om een systeem op te zetten dat speciaal geschikt is voor de beoogde doelgroep.

Het overleg met de Faculteit der letteren van de Rijksuniversiteit Groningen over de realisatie van dit voorstel was eind 1993 in een zodanig stadium dat begin 1994 met de uitwerking daarvan gestart kan worden.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings en mevrouw drs. A.H.C. Kramp]

13 Informatiestatistieken

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen heeft het NBBI een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een brede informatiestatistiek. In het door de RABIN uitgebrachte advies "kwantificering van de informatiesector" werd een pleidooi gehouden voor de ontwikkeling van een dergelijke brede informatiestatistiek.

Onder begeleiding van een klankbordgroep - onder leiding van Prof.dr. P. Verburg - is het onderzoek in opdracht van het NBBI uitgevoerd door Deloitte & Touche. In beginsel gaat het bij een brede informatiestatistiek om statistieken over de volledige informatiesector. In het haalbaarheidsonderzoek is de beperking aangebracht tot statistieken over de sector documentaire informatieverzorging. Deze sector bestaat voor het onderzoek uit:

- databankexploitanten;
- hostorganisaties;
- documentatiecentra;
- uitgeverijen;
- bibliotheken;
- detailhandelbedrijven;
- groothandel - en distributiebedrijven;
- archieven;
- gebruikers van diensten van deze organisaties

In het onderzoek is gekozen voor een grondige aanpak van de materie die zowel vanuit theoretisch als vanuit praktisch oogpunt beschouwd complex is.

Uitgaande van een beschrijving van een raamwerk voor het onderzoek, waarbij o.a. het onderzoeksterrein werd gedefinieerd en afgebakend, volgde een gedegen marktonderzoek aan zowel de aanbod- als de vraagkant. Dit onderzoek heeft mede geresulteerd in een actueel overzicht van in Nederland beschikbare informatiestatistieken.

Tijdens het onderzoek werd verder rekening gehouden met de uitkomsten van twee parallel uitgevoerde onderzoeken op deelterreinen, namelijk het door het CBS en de RABIN gezamenlijk uitgevoerde onderzoek naar het economisch belang van de Nederlandse informatiesector en de door NVI en NBBI gezamenlijk uitgevoerde onderzoeken - mede ten behoeve van IMO - naar de sector van de elektronische informatiedienstenaanbieders.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is Deloitte & Touche tot de conclusie gekomen dat een brede informatiestatistiek op termijn wenselijk wordt geacht. Ten aanzien van de haalbaarheid wordt een onderscheid gemaakt in de inhoudelijk-technische haalbaarheid, de organisatorisch-politieke haalbaarheid en de financiële haalbaarheid.

Geconcludeerd wordt dat de ontwikkeling van een brede informatiestatistiek vooral een zaak is van bereidheid van instanties om bestaande activiteiten voort te zetten, op elkaar af te stemmen en in onderlinge samenwerking verder uit te bouwen. Overleg is daarom de voornaamste activiteit in het voortraject.

In de structuurschets, die is opgesteld, wordt aan het NBBI een centrale en coördinerende rol toebedeeld om dit overleg in goede banen te leiden.

Verder wordt aangegeven dat om deze functie te kunnen vervullen aan een aantal voorwaarden zal moeten worden voldaan:

1. Het NBBI zal door de betreffende branche-organisaties moeten worden voorgedragen om deze taak op zich te nemen;
2. Het NBBI zal voldoende financiële middelen moeten krijgen om een dergelijke taak te kunnen uitvoeren. De middelen zouden bijeen moeten worden gebracht door de branche-organisaties en van overheidswege. De branche-organisaties zouden een deel van deze kosten kunnen doorberekenen aan de leden.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

14 Elektronische informatiediensten via netwerken

In opdracht van de RABIN voerde het NBBI een verkennend onderzoek uit naar de ontwikkeling van het aanbod aan elektronische informatiediensten via netwerken. In het onderzoek is aandacht besteed aan de produktie, het beheer, de distributie, de toegankelijkheid en de archivering van de informatieprodukten die via netwerken verspreid worden.

Het onderzoek heeft geresulteerd in een onderzoeksagenda, met concrete aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

Samen met de door de RABIN zelf uitgevoerde inventarisatie van de netwerkvorming in de openbare informatievoorziening vormt dit onderzoek een basis voor vervolgactiviteiten die er opgericht kunnen zijn om de toegankelijkheid van deze informatiediensten te verbeteren met als doel om het efficiënt en effectief gebruik van deze diensten binnen de overheid, in het bedrijfsleven en in de wetenschap te bevorderen.

[Contactpersoon: Drs. L.J. Pennings]

15 Een CD-I als informatiemiddel ter bevordering van de maatschappelijke oriëntatie en taalontwikkeling van allochtonen in Nederland

Het streven naar betere integratie van allochtone inwoners in de Nederlandse samenleving mag zich in toenemende mate op een breed draagvlak verheugen. Op landelijk niveau (o.a. vanuit de ministeries WVC en O&W), alsmede op regionaal en plaatselijk niveau, vinden initiatieven plaats.

In dit kader heeft het NBBI - in samenwerking met het CIBB (Centrum Innovatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) - een projectvoorstel geschreven om een bijdrage leveren aan integratie van allochtonen door de realisatie van een zeer toegankelijk informatiemiddel. Het NBBI en het CIBB denken dat de inzet van een multimediateleprogramma daar een goed voorbeeld van zou kunnen zijn.

Het project beoogt de realisatie van een multimedia-programma waarmee aan verschillende doelgroepen informatie en inzicht wordt gegeven over de Nederlandse samenleving en waarmee initiële taalontwikkeling bevordert wordt.

Om dit project te realiseren, heeft het NBBI in een gespreksnotitie twee opties uitgewerkt. De doelstelling van de ontwikkeling en inzet van CD-I voor allochtonen kan zijn: wegwijzen maken in de Nederlandse samenleving of Nederlands als tweede taal leren.

In de gespreksronde wordt gesproken met vertegenwoordigers van ministeries, allochtonen-organisaties, grote gemeenten en deskundigen op het terrein van volwasseneducatie. Uit de gespreksronde met relevante partijen zal uiteindelijk blijken welke optie het meest wenselijk is of het initiatief haalbaar is. Is dat het geval dan gaat het project over van de nul fase naar de eerste fase: het vooronderzoek. De gespreksronde zal begin 1994 worden afgerond.

[Contactpersoon: mw.drs. A.H.C. Kramp en mw.mr. M.J.F. Verstappen]

16 De toekomst van de informatievoorziening

De wetenschappelijke informatievoorziening staat in de komende jaren voor grote veranderingen. De belangrijkste reden daarvoor is de toenemende digitalisering. Steeds meer wordt informatie verspreid via elektronische netwerken. Dat heeft geleid tot nieuwe communicatiepatronen en tot nieuwe publicatie- en distributievormen. Veel wetenschappelijke onderzoekers, vooral in de universiteiten, gebruiken nationale en internationale elektronische netwerken bij het opsporen en uitwisselen van informatie.

Ondanks de toenemende digitalisering wordt de 'formele' wetenschappelijke literatuur nog vrijwel uitsluitend in gedrukte, papieren vormen uitgegeven. Maar algemeen wordt verwacht dat met name het wetenschappelijke tijdschrift in het komende decennium zal overgaan op elektronische distributie.

In de 'informatieketen' spelen verschillende partijen een rol. Daartoe behoren onder meer: auteurs, uitgeverij, boekhandel, bibliotheken, databankorganisaties en netwerkbedrijven. Deze partijen worden geconfronteerd met een groot aantal onzekerheden ten aanzien van de ontwikkelingen in de komende jaren. Die onzekerheden hebben te maken met de manier waarop het 'elektronische distributiemodel' zal worden ingericht.

Economische belangen, technische oplossingen, bedreigingen door derden en toekomstige samenwerkingspatronen zijn daarbij aan de orde.

Speciale aandacht in deze ontwikkeling is nodig voor de positie van de eindgebruikers van wetenschappelijke informatie.

Vooraf met het oog op de grote onzekerheid rond de elektronische distributie van wetenschappelijke informatie heeft het NBBI, in samenwerking met drs. J. Mackenzie Owen, een projectplan uitgewerkt voor project dat tot doel heeft de discussie op gang te brengen rond dit thema en antwoord te geven op de volgende vragen:

- hoe moet het 'elektronische distributiemodel' er uit zien, zodanig dat alle partijen er bij gebaat zijn?

- op welke wijze moet de overgang van papieren naar elektronische distributie worden georganiseerd?
- hoe moeten de universiteiten en het bedrijfsleven - als toekomstige gebruikers van elektronische informatie - zich op de toekomstige situatie voorbereiden?

Het project is vooral gericht op de beleidmakers die met de hier beschreven problematiek worden geconfronteerd.

In 1993 heeft een nadere analyse van de problematiek plaats gevonden in de vorm van overleg en literatuurstudie (o.a. het in september 1993 verschenen rapport van Al Gore, vice-president van de USA over The Nationale Informatie Infrastructuur Agenda for Action). Tevens is gezocht naar samenwerking met andere daarvoor in aanmerking komende organisaties met het oog op gezamenlijke uitvoering van dit beleidsbepalende project.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

17 Internationaal overzicht informatiewetenschap

Een eenduidige, hanteerbare en algemeen aanvaarde vakinhoudelijke beschrijving van de informatiewetenschap ontbreekt. Een dergelijke beschrijving is vanuit verschillende gezichtspunten van belang, bijvoorbeeld om te kunnen bepalen welke plaats het Nederlandse onderzoek op dit terrein inneemt in het mondiale of Europese onderzoek.

Vanuit deze achtergrond zijn STINFON en NBBi een gezamenlijk onderzoeksproject gestart dat tot doel heeft een overzicht samen te stellen van de wijze waarop het interdisciplinaire vakgebied 'informatiewetenschap' zich vakinhoudelijk in internationaal verband manifesteert.

Een bruikbare empirische methode om een vakgebied te operationaliseren en te demarkeeren - in aanvulling op meningen van vakdeskundigen - berust op de identificatie en selectie van relevante verzamelingen wetenschappelijke publikaties in vaktijdschriften. Deze tijdschriften kunnen bovendien gebruikt worden als concrete elementen voor afbakening en beschrijving van een vakgebied. Verondersteld mag worden dat de collectieve inhoud van een tijdschrift een voldoende goede indicator is van de aard van de onderzoeksactiviteiten in het desbetreffende aandachtsgebied. Tevens kunnen de inhoudelijke verwantschappen tussen tijdschriften inzicht geven in de cognitieve structuur alsmede de ligging van het betrokken vakgebied ten opzichte van verwante gebieden.

Op basis van deze uitgangspunten is een projectvoorstel uitgewerkt voor een bibliografische verkenning en bibliometrische kartering van het vakgebied informatiewetenschap.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Wetenschaps- en Technologie-Studies (CWTS) en begeleid door een adviescommissie bestaande uit prof.dr. G.A.M. Kempen, drs. J.S. Mackenzie Owen, drs. L.J. Pennings en drs. W.A.M. de Vroomen.

De resultaten van het onderzoek zullen in het voorjaar van 1994 gepresenteerd worden.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

18 Elektronisch Poortmans Repertorium der Nederlandse wijsbegeerte

Het Repertorium der Nederlandse Wijsbegeerte is ontstaan op initiatief van Prof. J.J. Poortman en in de periode 1948 - 1983 zijn vier delen gepubliceerd, terwijl deel 5 in voorbereiding is.

Opgenomen worden in Nederland gepubliceerde werken op het gebied van de filosofie, met uitzondering van werken van buitenlanders in hun eigen taal. Wel worden werken opgenomen van Vlaamse auteurs. Zowel boeken als tijdschriftartikelen worden ontsloten.

Het Repertorium is uniek in het Nederlandse taalgebied en wordt kwalitatief als goed beoordeeld. Het Repertorium bevat inhoudelijk meer informatie dan een bibliografie: begrippen worden toegelicht, personen en stromingen worden beschreven, het geheel wordt aangevuld met verschillende indexen.

Tegelijk geldt dat de verschillende uitgebrachte delen onderlinge verschillen vertonen in inhoud, opbouw en ontsluiting van de opgenomen filosofische literatuur. Verder zijn de werkzaamheden aan het Repertorium door omstandigheden na 1987 niet gecontinueerd.

Op verzoek van de Werkgroep Filosofie van de Sectie Wetenschappelijke Bibliotheken van de NVB heeft het NBBi de voorbereidingen getroffen voor een haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van een elektronische uitgave van het Repertorium.

In dit haalbaarheidsonderzoek zullen allerlei aspecten nader worden uitgewerkt, zoals de organisatorische vormgeving van het project, de marktverkenning, de auteursrechtproblematiek, de retro-automatisering, de produktie en distributie van een digitaal bestand en de internationale samenwerking.

[Contactpersoon drs. L.J. Pennings]

19 Grijs literatuur

Onder invloed van de sterk opkomende internationale elektronische netwerken en nu ook de elektronische snelwegen veranderen de rol, functie en betekenis van de grijze literatuur de laatste jaren sterk. NBBi, het Sociaal-wetenschappelijk Documentatie- en Informatiecentrum SWIDOC en het bureau van de JUPITER-bibliotheken onderzoeken nu in welke mate grijze literatuur in deze voor eindgebruikers moeilijk te doorgronden netwerken identificeerbaar, traceerbaar en beschikbaar is, of te maken is.

Bij het gebruik van de term grijze literatuur ontstaat het probleem dat deze eigenlijk in de moderne situatie niet meer van toepassing is. De verspreiding van tekstuele informatie voor professioneel gebruik over elektronische netwerken lijkt meer en meer een gevestigde praktijk te worden.

Daarnaast is er een in betekenis groeiend circuit van informele communicatie via bulletin boards, waaruit reguliere elektronische publikaties voort (kunnen) komen. Een van de belangrijkste kwesties die onderzocht worden is welke methoden bibliotheken ter beschikking staan voor de verbetering van de bibliografische beheersing van elektronische "grijze" literatuur en de rol van elektronische netwerken in het elektronisch uitgifteproces.

[Contactpersoon: drs. J. van de Walle]

20 Documentatiesysteem Kunstenaars

Verschillende partijen in Nederland hebben belang bij een goed inzicht in het hedendaags kunstaanbod. Bijvoorbeeld de talloze kunstcommissies die verantwoordelijk zijn voor de aankoop van kunst met overheidsmiddelen.

Maar ook galeries, kunstbemiddelaars, kunstkopers, kunstitleners etc. Momenteel zijn deze partijen afhankelijk van het documentatiemateriaal dat ze gevraagd of ongevraagd van de kunstenaars ontvangen. De produktie van dit documentatiemateriaal is in het algemeen een kostbare aangelegenheid waarvoor de kunstenaars veelal zelf de financiële middelen beschikbaar moeten stellen.

Verschillende partijen lijken daarom belang te hebben bij de realisatie van een actueel, toegankelijk en voor meerdere doeleinden inzetbaar elektronisch documentatiesysteem, waarin actuele informatie in tekst en beeld over hedendaagse kunstenaars en hun werken is opgenomen.

Alvorens tot realisatie van een dergelijk systeem over te gaan is het van belang om de specifieke wensen en behoeften van de potentiële gebruikers in kaart te brengen om vervolgens vast te stellen of realisatie onder bepaalde condities haalbaar is.

Het NBBI heeft geprobeerd verschillende partijen te interesseren voor het financieel dragen van de uitvoering van een dergelijk haalbaarheidsonderzoek, maar deze pogingen hebben tot eind 1993 nog geen resultaat opgeleverd.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

21 Opleidingen informatieverzorging

In het kader van de aandacht voor de opleiding voor professionele informatieverzorgers heeft het NBBI het rapport "Kwaliteit van de informatiegebruiker, eindrapport van de visitatiecommissie bibliotheek en documentaire informatie en boekhandel en uitgeverij" bestudeerd en besproken met een vertegenwoordiger van de visitatiecommissie.

In dit verband verleende het NBBI eveneens medewerking aan het project HEO van de HBO-raad in de vorm van deelname aan het werkveldoverleg met betrekking tot het opstellen van een deskundigheidsprofiel Bibliotheek en Documentaire Informatie.

Op verzoek van NOVI heeft het NBBI een voorstel geformuleerd voor aanpassing van het opleidingspakket op het terrein van informatiemanagement.

Met de Hogeschool IJselland en K+V, organisatie adviesbureau heeft het NNBI overleg gevoerd over het opzetten van een haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van een post-HBO-opleiding Informatiemanagement met specifieke aandacht voor management van bedrijfsinformatie.

22 BDI-opleiding en GO-opleiding

Het NBBI werkte mee aan de verzorging van het cursusprogramma van de deeltijdopleiding Bibliotheek en Documentaire Informatie (BDI-dt) van de Faculteit Informatie- en Communicatie van de Algemene Hogeschool Amsterdam.

Inleidingen betroffen het NBBI en Europese onderzoeks- en voorlichtingsactiviteiten in het kader van het IMPACT-programma en het Bibliotheekprogramma.

Het NBBI heeft lessen verzorgd aan de GO voor verschillende cursusgroepen over de documentaire informatieverzorging en de organisatie van het bibliotheek- en documentatiewezen.

In beide cursusblokken werd eveneens uitvoerig aandacht besteed aan de Europese activiteiten gericht op de ontwikkeling van de Europese informatiemarkt (IMPACT-programma, activiteiten IMO en NAP, bibliotheekprogramma etc.).

Met de examencommissie van de GO-F-opleiding vond overleg plaats over de mogelijke verdere invulling van het cursusprogramma.

Het NBBI heeft een bijdrage geleverd aan de IKS-opleiding tot kennis-technoloog in module 6: realisatie van kennissystemen. Het IKS, Instituut voor Kennissystemen maakt deel uit van de Stichting Academische Opleidingen Groningen (RU-Groningen).

Ook heeft het NBBI in 1993 een bijdrage geleverd aan de Teleac-cursus Telematica.

23 KUB-gids project

Aan de Katholieke Universiteit Brabant is één centraal elektronisch informatiepunt ingericht, de KUBgids, van waaruit de gebruiker naar uiteenlopende informatiebronnen wordt genavigeerd. Na het ontwikkeltraject, dat het NBBI in opdracht van O&W begeleidde en beoordeelde, is in 1993 de KUBgids operationeel geworden, en daarmee is het KUB-gids project voor zover het het NBBI betreft succesvol afgesloten.

24 Rotterdam Bibliotheek en Informatie Netwerk (ROBIN)

In 1993 is het ROBIN project afgesloten. De geautomatiseerde systemen van de bibliotheek van de Erasmus Universiteit en van de Gemeente Bibliotheek Rotterdam zijn succesvol gekoppeld. In beide bibliotheken kunnen de gebruikers de online publiekscatalogus van de andere bibliotheek raadplegen. Met de realisatie van dit alles is de nodige ervaring over samenwerking en communicatie tussen anderssoortige systemen. Hiermee is tevens de basis gelegd voor verdere technische koppelingen in regio's waar ALS-systemen functioneren in de nabijheid van een Pica-systeem. Eén realisatie heeft intussen plaatsgehad: op 11 oktober 1993 werd in Steenwijk een naar het voorbeeld van ROBIN opgezet Overijssels bibliotheek- en informatienetwerk in gebruik genomen.

EUROPESE ACTIVITEITEN

1. NBBI als National Awareness Partner voor IMPACT2

Gedurende het gehele verslagjaar heeft het NBBI uitvoering gegeven aan zijn functie als Nationale Voorlichtingspartner voor het IMPACT-programma van de Europese Commissie. IMPACT (Information Market Policy Actions) is de benaming voor het beleid van de Europese Commissie voor de totstandkoming en ontwikkeling van een Europese Informatiemarkt. Het IMPACT-programma loopt van 1992 - 1995. De taak van het netwerk van Nationale Voorlichtingspartners is om vorm en uitvoering te geven aan voorlichtingsactiviteiten die 'de bevordering van het gebruik van elektronische informatie' tot doel hebben.

De activiteiten van het NBBI in dit kader waren zeer divers. Gastcolleges bij onderwijsinstellingen en inleidingen op symposia van andere organisaties vormden een wezenlijk deel van de activiteiten. Op relevante beurzen was het NBBI aanwezig met een informatiestand. Voorbeelden daarvan zijn: ECLIPS'93 (4-6 april), Bouwen met IT (8 april), het NVI-Congres (9 juni) en de Beurs voor Overheidsdienstverlening 1993 (23-25 juni).

In het begin van het jaar werd voorlichting en communicatieve ondersteuning gegeven aan twee IMPACT Calls for Proposals: Informatiediensten gebaseerd op Geografisch Informatiesystemen (GIS) en Interactieve Multi Media (IMM). De laatste maanden van 1993 ondersteunde het NBBI de Call for Declarations of Intent met een uitgebreid voorlichtingsplan. De oorspronkelijke sluitingsdatum van 15 januari 1994 is verschoven naar 1 maart 1994. Gebleken is dat de behoefte aan individuele raadgeving aan projectindieners groter is dan verwacht.

Naast het ontwikkelen en uitvoeren van een cursusprogramma heeft het NBBI seminars georganiseerd. In dit kader zijn te noemen 'Taal & Technologie' dat op 26 mei in de Rolzaal te Den Haag plaatsvond. Op 13 september organiseerde het NBBI in het Kurhaus te Scheveningen het seminar 'Elektronisch uitgeven, nieuwe kansen voor de uitgever'. Beide evenementen werden door ruim 100 deelnemers bezocht. In beide gevallen is veel aandacht besteed aan de relaties met de pers. Dit heeft geleid tot bevredigende resultaten in de geschreven media.

Vanaf het begin heeft het NBBI het standpunt gehad dat samenwerking met intermediaire organisaties essentieel is om de rol van nationale voorlichtingspartner naar behoren te vervullen. In het verslagjaar is deze opvatting duidelijk geworden in onze relaties met onder andere: NVI, KNUB, Kamers van Koophandel, InnovatieCentra, Stichting GO, BDI's, Cobidoc bv, Bureau EG-Liaison.

Het goed functioneren van het NBBI als Nationale voorlichtingspartner voor IMPACT is voorts een gevolg van de contacten met de voorlichtingspartners in de andere lidstaten, de uitstekende verhoudingen met de leden van het Central Support Team en met de verantwoordelijke ambtenaren bij de Europese Commissie te Luxemburg.

In 1994 zal het NBBI de functie van Nationale Voorlichtingspartner voor IMPACT voortzetten.

[Contactpersoon: F.J. Andriessen MBA en mevrouw drs. A.A. Wiercx]

2. NAP-workshops en cursussen

Als Nationale voorlichtingspartner voor het IMPACT-programma verzorgt het NBBI cursussen en workshops in het gebruik van elektronische informatie.

Afgelopen jaar heeft het NBBI workshops elektronische informatiediensten georganiseerd. Deze workshops hebben tot doel deelnemers kennis te laten maken met verschillende elektronische informatiediensten. Het NBBI heeft hierbij succesvol samengewerkt met COBIDOC en het NBOI.

Ook heeft het NBBI cursussen gegeven in het gebruik van ECHO, European Commission Host Organisation. Deze cursussen waren zo populair dat voor 1994 een nieuwe serie cursussen gepland kon worden. Gezien de belangstelling voor enkele specifieke ECHO databanken zoals TED en EURODICAUTOM organiseert het NBBI in 1994 ook een aparte training voor deze databanken. In totaal zijn met de cursussen en workshops die het NBBI in 1993 heeft gegeven ongeveer 70 mensen bediend.

Eveneens verzorgde het NBBI een aantal gastcolleges en lezingen met betrekking tot IMPACT voor Hogescholen en Universiteiten. Voor een specifieke afdeling van één bedrijf heeft het NBBI ook een cursus IMPACT gegeven.

[Contactpersoon: mevrouw drs. A.A. Wiercx]

3. National Focal Point (NFP)

Voor de derde keer in successie heeft het NBBI de rol op zich genomen van National Focal Point voor het Libraries Programme van de EG. In het kader van dit onderzoek en ontwikkelingsprogramma geven de NFP's voorlichting en consultancy aan potentiële indieners van voorstellen. In 1993 heeft het NBBI naast de gebruikelijke intensieve en individuele voorlichting ook nog een algemene voorlichtingsmiddag voor geïnteresseerde partijen in Scandic Crown in Utrecht georganiseerd. In de afgelopen jaren is de nadruk van de werkzaamheden meer en meer op de individuele begeleiding en projectcounselling komen te liggen. Veel energie is gestoken in het bijeenbrengen van partijen in binnen- en buitenland. Daartoe hebben de NFP's in de lidstaten van de EG en de landen die het verdrag van de EER hebben ondertekend een intensief netwerk van contacten opgebouwd. Een gunstig effect van de netwerkactiviteiten is een groeiende samenwerking tussen bibliotheken en onderzoeksinstellingen, die onder andere omstandigheden wellicht langzamer van de grond gekomen was.

[Contactpersoon: drs. J. van de Walle]

4. IMO-correspondentschap

Het Information Market Observatory (IMO) heeft binnen de lidstaten van de EG een netwerk van correspondenten gecreëerd.

Dit netwerk heeft enerzijds tot doel input te leveren vanuit de lidstaten voor het werkterrein van IMO - de Europese Informatiemarkt in cijfers en trends - en anderzijds vormt het een distributienet voor de door IMO verzamelde gegevens en ontwikkelde inzichten.

Het netwerk is ook bedoeld om de communicatie en uitwisseling van informatie tussen de leden van het netwerk te stimuleren en te faciliteren.

Een belangrijk instrument voor de kennisverspreiding in deze context wordt gevormd door de IMO Working Papers. De correspondenten kunnen de concepten van deze working papers van commentaar voorzien voordat de definitieve versie gepubliceerd en verspreid wordt.

Gemiddeld verschijnen er circa 5 working papers per jaar, en deze behandelen elk steeds een specifiek onderdeel van de informatiemarkt. Recente onderwerpen hadden betrekking op de markt voor CD-ROM, audiotex, chemische informatie, folio uitgeverijen in Europa of databases in Japan.

Jaarlijks wordt door IMO een - inmiddels befaamd - rapport uitgebracht over de belangrijkste gebeurtenissen in de elektronische informatiediensten markt. Ook dit rapport kunnen de IMO-correspondenten in de concept-fase van commentaar voorzien.

Specifieke publikaties, die vanuit IMO worden ondersteund en handelen over de Europese Informatiemarkt, worden aan de correspondenten aangeboden om het inzicht in de Europese ontwikkelingen te verbreden.

Tot slot kunnen de workshops en conferenties worden genoemd die mede ten behoeve van de IMO-correspondenten worden georganiseerd.

In 1993 verschenen de proceedings van de in november 1992 gehouden workshop over de rol van informatie in de economie en het maatschappelijk bestel.

Op 2 september 1993 werd, met ondersteuning van de Europese Commissie, door EIIA en EUSIDIC een workshop georganiseerd over informatiemarkt statistieken. Tijdens deze workshop werd door het NBBI o.a. gewezen op het belang van kwalitatieve analyses van de informatiemarkt op basis van en in aanvulling op de kwantitatieve gegevensverzamelingen die door IMO worden uitgevoerd.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

5. Structuur en werking van de nationale elektronische informatiemarkten in de landen van de EG (Member States study)

In het kader van het IMPACT-2 programma heeft de Europese Commissie een grootschalig onderzoeksproject gestart dat erop is gericht om de structuur en werking van de nationale markten voor elektronische diensten en -produkten in de lidstaten van de EG in kaart te brengen. Het onderzoek wordt aangeduid met het acroniem MSSTUDY (member states study).

De Deutsche Gesellschaft für Dokumentation e.V. - Vereinigung für Informationswissenschaft und -praxis, heeft opdracht gekregen van de het Information Market Observatory (IMO) om in de voorbereidingsfase van het project een serie gedetailleerde methodologische richtlijnen uit te werken, die de basis zullen vormen voor de te hanteren onderzoeksmethodologie voor het in kaart brengen van de situatie in de verschillende lidstaten.

Daarbij zal worden voortgebouwd op eerdere werkzaamheden van IMO, met name de surveys onder de aanbieders van elektronische informatiediensten en -produkten. In de MSSTUDY zal uitdrukkelijk ook aandacht worden besteed aan het in kaart brengen van de gebruikers van elektronische informatie.

In een pilot-fase zal op experimentele wijze worden vastgesteld of deze gemeenschappelijke methodologie bruikbaar is voor de nationale onderzoeken, rekening houdend met de verschillende ontwikkelingsfasen van de lidstaten m.b.t. de elektronische informatiemarkt.

De definities, gehanteerde classificaties en de onderzoeksmethodiek zullen in de pilot-fase in Griekenland en Nederland worden getest op basis van vragenlijsten en checklijsten die ontwikkeld worden in nauwe samenwerking met de nationale voorlichtingspartners in die lidstaten. Het NBBI is gevraagd de pilot-fase voor Nederland uit te werken. De uiteindelijke onderzoeken, die in elke lidstaat moeten worden uitgevoerd, dienen een overzicht te geven van de omvang, de structuur en de dynamiek van de professionele informatiemarkt in elke lidstaat. Op basis daarvan zal een rapport worden opgesteld dat de bevindingen op Europees niveau zal beschrijven.

Daarbij zullen factoren worden geïdentificeerd die de opname en diffusie van elektronische informatie en de faciliteiten voor het leveren van deze informatie.

Het overkoepelende doel is om een bijdrage te leveren aan een beter strategisch begrip door een gedetailleerde analyse van de elementen die een rol spelen bij de ontwikkeling van de professionele informatie markt.

[Contactpersoon: drs. L.J. Pennings]

6. JAARREKENING

Verkorte jaarrekening over 1993 van de Stichting "Nederlands Bureau voor
Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

1. Balans per 31 december 1993 (in duizenden guldens)

	31 december 1993 -----	31 december 1992 -----
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	157	189
Vlottende activa		
Vorraden		1
Vorderingen	1.560	1.191
Liquide middelen	6.048	7.500
	----- 7.765 =====	----- 8.881 =====
 Passiva		
Reserveringen/Voorzieningen	1.439	1.489
Verplichtingen inzake projecten	4.652	4.576
Overige schulden en nog te betalen kosten	1.674	2.816
	----- 7.765 =====	----- 8.881 =====

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

2. Rekening van baten en lasten over 1993 (in duizenden guldens)

	1993	1992
	-----	-----
<p>Voor de indeling wordt de begroting 1993 gevolgd. Een gevolg hiervan is dat de opgenomen vergelijkende cijfers 1992 anders zijn gerangschikt dan in het jaarverslag 1992.</p>		
Lasten		
Personeel	1.743	1.545
Afschrijvingen op materiële vaste activa	35	33
Overige kosten	634	540
	-----	-----
	2.412	2.118
Aan projecten doorberekende kosten	- 773	- 164
	-----	-----
	1.639	1.954
Kosten projecten	18	208
	-----	-----
	1.657	2.162
Baten		
Opbrengst publikaties	- 16	- 7
Intrest	- 176	- 364
	-----	-----
Nadelig saldo	1.465	1.791
	=====	=====

3. Grondslagen van de financiële verslaglegging

WAARDERING

Materiële vaste activa

Tot en met 1987 zijn de aanschaffingen direct ten laste van het resultaat gebracht. Met ingang van 1988 vindt activering plaats tegen aanschaffingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen, welke gebaseerd zijn op de geschatte levensduur en berekend over de aanschaffingsprijs. Het afschrijvingspercentage is bepaald op 20% van de aanschafwaarde.

Ultimo 1993 is besloten het afschrijvingspercentage op computers en computerbenodigdheden met terugwerkende kracht te bepalen op 33 1/3%. Het percentage voor meubilair e.d. wordt gehandhaafd op 20.

Voorraden

De voorraad publikaties wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Indien ouder dan één jaar worden de publikaties niet meer in de balans opgenomen.

Voorziening VUT-verplichtingen

De verplichtingen uit hoofde van aanspraken op uitkeringen bij vervroegde uittreding worden contant gemaakt tegen een rentevoet van 5%. Een verplichting uit hoofde van de VUT-regeling wordt aanwezig geacht bij werknemers welke niet meer dan 15 jaar van de VUT-gerechtigde leeftijd verwijderd zijn en op ingangsdatum van de VUT minimaal 10 jaar ononderbroken in dienst zijn geweest bij het NBBI. Het bedrag van de voorziening wordt berekend op basis van de resolutie 21.5.1987 no. 287-6911, gepubliceerd in BNB 1987/251.

Overige activa en passiva

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

RESULTATENBEPALING

De resultaten worden bepaald op basis van historische uitgaafprijzen. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

4. Toelichting op de balans per 31 december 1993 (in duizenden guldens)

	1993	1992
	-----	-----
ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventarissen		
Boekwaarde per 1 januari	189	91
Investerings	40	158
Afschrijvingen	- 72	- 60
	-----	-----
Boekwaarde per 31 december	157	189
	=====	=====
De investeringen in 1993 betreffen meubilair en computertoeberehen.		
Vorraden		
Betreft de voorraad publikaties niet ouder dan één jaar		
	-	1
		=====
Vorderingen		
Projectsubsidies, toegezegd nog niet ontvangen	1.209	678
Ministerie van Economische Zaken	141	296
Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen	99	-
Intrest	68	113
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	43	104
	-----	-----
	1.560	1.191
	=====	=====
Liquide middelen	6.048	7.500
	=====	=====

Onder de liquide middelen zijn opgenomen vijf kortlopende deposito's, in totaal circa f 4.200.000 uitgezet tegen een rentevoet van circa 4,9%.

De overige kas-, bank- en girosaldo zijn direct opeisbaar.

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

1993 1992
----- -----

De liquide middelen staan voor een bedrag groot circa f 1.418.000 niet ter vrije beschikking van de Stichting.

Voor dit bedrag zijn contractuele verplichtingen aangegaan inzake te financieren projecten.

PASSIVA

Reserveringen/voorzieningen

Vervangingsreserve groot onderhoud

De kosten van groot onderhoud werden in het verleden geheel vergoed door het ministerie.

De kosten van periodiek groot onderhoud zijn geschat op f 200.000, welk bedrag in vijf jaar dient te worden opgebouwd. De jaarlast bedraagt derhalve f 40.000.

In 1993 werd voor circa f 5.000 (1992: 15.000) ten laste van de reserve gebracht uit hoofde van groot onderhoud.

197 162

Vervangingsreserve initiële investeringen

Ten laste van de door het Ministerie beschikbaar gestelde gelden zijn in 1987 en in 1988 voor f 240.000 initiële investeringen gedaan in computerapparatuur, meubilair en telefooncentrale. Deze investeringen zijn in de jaarrekening P.M. gewaardeerd.

De reserve wordt opgebouwd op basis van een gemiddelde levensduur van 4 jaar. Onttrekkingen vinden plaats als gevolg van vervangingsinvesteringen.

153 190

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	1993 -----	1992 -----
Bestemmingsreserve		
Nog te bestemmen gelden uit hoofde van de in het werkplan omschreven activiteiten	107	316
Voorziening VUT-verplichting		
Toekomstige verplichting jegens werknemer van het NBBI Ultimo 1993 toegevoegd aan voorziening bijzondere regelingen	-	28
Egalisatiereserve		
Een in 1987 gevormde reserve, die tot doel heeft schommelingen in het resultaat van achtereenvolgende jaren op te vangen	53	53
Voorziening projecten nieuwe stijl		
Een in 1992 gevormde voorziening uit hoofde van door het NBBI te leveren financiële bijdragen aan projecten nieuwe stijl.	416	740
Nader te bestemmen gelden 1991		
Resterende middelen m.b.t. de basissubsidie 1991 ad f 551.000. Inmiddels toegewezen aan 'bijzondere regelingen' f 300.000.	251	-
Voorziening bijzondere regelingen Toegewezen in 1993 f 300.000,- ; uitgaven f 66.000,-, toevoeging uit VUT-voorziening f 28.000,-.	262	-
	-----	-----
	1.439	1.489
	=====	=====

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	1993	1992
	-----	-----
Verplichtingen inzake projecten		
Stand per 1 januari	4.576	5.626
Geormerkt in verslagjaar	4.038	2.767
	-----	-----
	8.614	8.393
Af: Vrijgevallen, c.q. betaalde declaraties	3.962	3.817
	-----	-----
	4.652	4.576
	=====	=====

Overige schulden en nog te betalen kosten

Ministerie van O&W	-	1.105
Pensioenreserve	597	554
Loonbelasting en premieheffing	49	44
Nog te betalen vakantietoeslag	57	48
Nog te betalen vakantiedagen	71	36
Crediteuren	813	941
Overige schulden	87	88
	-----	-----
	1.674	2.816
	=====	=====

**Niet uit de balans blijkende vorderingen
en verplichtingen**

Met de belastingdienst is in het verslagjaar overleg gevoerd omtrent de belastingplicht terzake van omzetbelasting. Dit heeft in 1994 geresulteerd in teruggaafbeschikkingen over de jaren 1988 tot en met 1993 ten bedrage van f 1.367.766.

Onduidelijk is in hoeverre er tegenover deze vordering een evenhoge verplichting bestaat aan het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Omdat terzake daarvan nog geen standpunt is geformuleerd is noch de vordering noch de eventuele verplichting opgenomen in de balans van 31 december 1993.

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

5. Toelichting op de rekening van baten en lasten over 1993
(in duizenden guldens)

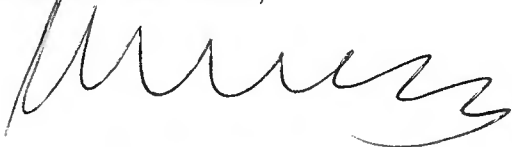
	1993	1992
	-----	-----
LASTEN		
Personeel		
Salarissen, sociale lasten, honoraria	1.701	1.454
Werving, opleiding	42	91
	-----	-----
	1.743	1.545
	=====	=====
Afschrijvingen op materiële vaste activa		
Inventarissen	72	60
Mutatie (deels) vervangingsreserve initiele investeringen	- 37	- 27
	-----	-----
	35	33
	=====	=====
Overige kosten		
Reis- en verblijfkosten	67	65
Huisvestingskosten	179	169
Publiciteit	132	96
Overige algemene kosten	256	210
	-----	-----
	634	540
	=====	=====
Aan projecten doorberekende kosten		
Doorberekende uren en overige directe kosten aan projecten	773	164
	=====	=====
Kosten projecten		
Betreft kosten inzake projecten ten laste van de basissubsidie	18	208
	=====	=====

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

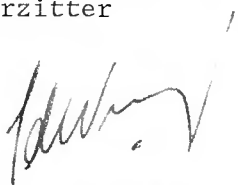
	1993	1992
	-----	-----
BATEN		
Opbrengst publikaties		
Bruto-omzet resultaat	16	7
Royalties e.d.	-	-
	-----	-----
	16	7
	=====	=====
Intrest		
Intrestbaten	340	596
Aan projecten toegerekende intrest	164	232
	-----	-----
Intrestbate per saldo	176	364
	=====	=====

Den Haag, 21 maart 1994

Namens het NBBI,

Drs. Th. van Kooten
voorzitter

Dr. J. de Vuijst
directeur

WALGEMOED

Registeraccountants

Lid van Walgemoed Accountants & Adviseurs

Rijnsburgerweg 91 - 93
2334 BJ Leiden

Telefoon (071) 177441

Telefax (071) 177181

Lid van Horwath International

ACCOUNTANTSVERKLARING

Hierbij verklaren wij, dat de gegevens zoals vermeld in de verkorte jaarrekening 1993, welke is opgenomen in het jaarverslag 1993 van de Stichting Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging "NBBI" te 's-Gravenhage, ontleend zijn aan en overeenstemmen met de jaarrekening over 1993, waarbij wij een goedkeurende verklaring hebben afgegeven met de volgende tekst:

" Wij hebben de jaarrekening 1993 van de Stichting Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging "NBBI" te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Ons onderzoek is verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen.

Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting op 31 december 1993 en van de baten en lasten over 1993."

Leiden, 21 maart 1994

WALGEMOED
registeraccountants

w.g. E.F. Polak RA

Samenstelling Raad van Toezicht NBBI (per 1-1-1994)

voorzitter

drs. Th. van Kooten
Oud-directeur Bakkenist Management
Consultants

leden

drs. J.C. Blankert
Voorzitter Nederlands Christelijk
Werkgeversverbond

C. Booster RA
Organisatie-adviseur

dr. S.J. Noorda
College van Bestuur Universiteit
van Amsterdam

drs. M.F.J. Pijnenborg
Oud-directeur Elsevier Science
Publishers

P.J.Th. Schoots
Gemeentebibliotheek Rotterdam

prof.ir. P. van der Vlist
Bakkenist Management Consultants,
tevens hoogleraar TU Eindhoven

Samenstelling NBBI-bureau (per 1-1-1994)

directeur	dr. J. de Vuijst
secretariaat	mw. H. Koolschijn mw. E. Verbove mw. A. Wagid Hosain-Bholasing
administratie/boekhouding	mw. M.A. Leunis
planning/netwerk	M.F. Lindemans
projectmedewerkers	F.J. Andriessen MBA A. van Geest mw. drs. A.H.C. Kramp drs. L.J. Pennings mw. mr. M.J.F. Verstappen drs. J. van de Walle mw. drs. A.A. Wiercx
vast extern adviseur	drs. J.S. Mackenzie Owen

PUBLIKATIES

Elektronische Informatiediensten via netwerken.
Onderzoeksagenda. Door: drs. L.J. Pennings,
43 p. maart 1993

Project Museumterm: deelrapport Enquête museale
trefwoordenlijsten. Tartessos b.v..
NBBI, Den Haag, maart 1993

Kwaliteitszorg in de informatiesector.
Door: drs. A.H.C. Kramp en drs. L.J. Pennings, NBBI,
Den Haag, 115 p. mei 1993

Kwantitatief onderzoek naar de sector van elektronische
informatiedienstenaanbieders
Door: Deloitte & Touche.
NBBI, Den Haag, juni 1993

Quantitative survey into the sector of electronic information
services providers
Door: Deloitte & Touche.
NBBI, The Hague, june 1993

Museumterm: Resumé van de literatuur-analyse en het
enquête-onderzoek.
Den Haag, NBBI, juli 1993

Museumterm: Literatuuranalyse Terminologische produkten
voor de registratie van objecten in musea: opmerkingen
uit de literatuur.
Den Haag, NBBI, juli 1993

Informatiemakelaardij in internationaal perspectief.
Door: drs. A.A. Wiercx en drs. L.J. Pennings.
NBBI, Den Haag, 56 p. augustus 1993.

Eindrapportage: Verkennend onderzoek Informatiemakelaardij.
Door: NBBI en K + V organisatie adviesbureau.
39 p. augustus 1993

Eindrapport haalbaarheidsonderzoek informatiestatistiek
Door: Deloitte & Touche.
NBBI, Den Haag, oktober 1993

Bijlagen behorende bij het eindrapport haalbaarheidsonderzoek
informatiestatistiek.
Door: Deloitte & Touche.
NBBI, Den Haag, oktober 1993

Dutch Electronic Information Statistics
EP Journal, August/September 1993 pp. 10-11

Marktverkenning elektronische uitgave van het Repertorium van de Geschiedenis van Nederland

Door: Research voor Beleid; Drs. R. Hoekstra & Drs. F. Kriek.
NBBI, Den Haag, november 1993

NBBI en Kwaliteitszorg.

NBBI, Den Haag, december 1993

Verslag van het NBBI-seminar 'Elektronisch uitgeven, nieuwe kansen voor de uitgever'.

Den Haag, NBBI, 1993

An information infrastructure for a faculty of Arts.

An analysis and a proposal.

Door: Bert Bos; Faculty of Arts, University of Groningen.

NBBI, Den Haag, december 1993

LIJST VAN AFKORTINGEN

BTUD	Bibliotheek Technische Universiteit Delft
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CD-ROM	Compact Disc - Read Only Memory
CIBB	Centrum Innovatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
CIMI	Centrale Ingang Milieu Informatie
CWTS	Centrum voor Wetenschaps- en Technologie-Studies
EC	Europese Commissie
EIIA	European Information Industry Association
EUSIDIC	European Association of Information Services
EVD	Exportbevorderings- en voorlichtingsdienst
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FID	Federation Internationale d'Information et de Documentation
GO	Stichting Gemeenschappelijke Opleiding voor archief, bibliotheek en informatiebewerking
IISG	Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
IMO	Information Market Observatory
IMPACT	Information Market Policy Actions
ING	Instituut voor Nederlandse Geschiedenis
IRRD	International Road Research Documentation
KNUB	Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond
KUB	Katholieke Universiteit Brabant
LCM	Landelijk Contact Museumconsulenten
MKB	Middelgrote en kleine bedrijven
NBBI	Projectbureau voor Informatiemanagement
NIZW	Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn
NVB	Nederlandse Vereniging van Bibliothecarissen
NVI	Nederlandse Vereniging van Informatiedienstenleveranciers
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
O&W	Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
PICA	Centrum voor Bibliotheekautomatisering
RBK	Rijksdienst voor Beeldende Kunst
RKD	Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie
SFW	Stichting Film en Wetenschap
SSR	Stichting Studiecentrum Rechtspleging
STINFON	Stichting Informatiewetenschap Nederland
SWOV	Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
UKB	Samenwerkingsverband van de Universiteitsbibliotheken, de Koninklijke Bibliotheek en de Bibliotheek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
VRM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
WVC	Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

